

Učiteljski tovariš

Štanosko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Praniškova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nepriznanih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din. za tiskarstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s štanično. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Polt. šol. rač. 71.153. Telefon 3173

S pesmijo za bratstvo

Učiteljski pevski zbor v Bolgariji — Pot do Beograda — Bratski „hura“ v Dragomanu — Impozanten uspeh v Sofiji — Prisrčen sprejem in uspeh v Plovdivu

Vendar smo dočakali oni važni zgodovinski dogodek, ko se je ponudila slovenskemu učitelstvu prilika, da med brati Bolgari dokaže, da njegova srca v resnici bijo v taktu iskrenega jugoslovanskega zblizanja. Nič več ne moremo zanikati, da potajajo sanje in prizadevanja velikih jugoslovanskih mož dejstvo in resnica. Nikogar več ni, ki bi podvomil nad bratskim čustvovanjem Slovencev, Hrvatov in Srbov na eni in Bolgarov na drugi strani. Vse narode južnih Slovanov je zajela iskrena želja trčiti ob skupni mizi čaše tako, da bodo harmonično in čisto izzvenele v en sam, močan in nepozaben klic: Od Balkana do Triglava!

Vse te iskrene, v trpkem spoznanju prekaljene, pa z veselo zavestjo prežete misli, da se pred iskreno ljubeznijo mora umakniti zakrknjeno sovraštvo, so napotile učiteljski pevski zbor JUU — sekcije Ljubljana, da se je odločil, s svojo pesmijo, kod najvidnejšim in najresničnejšim izrazom velikega poslanstva, med bratsko bolgarsko ljudstvo na prijateljski obisk. Niso lahke priprave za koncertno turnejo, mnogo je treba vsega od požrtvovalnosti do samozatajevanja članov in vodstva, treba je mnogo dragocenega časa in spontanega navdušenja; in še in še, brez konca. Pa je po vsem tem vendarle res, da je 14. maja odpeljal večerni vlak proti Beogradu tudi naše pevce.

Pot do Beograda je bila eno samo dolgo pričakovanje. Z jutrom smo zagledali tudi našo prestolico. Na kolodvoru nas je sprejel tov. predsednik Ivan Dimnik, tov. Flere in še mnogo znancev. Kratko snidenje in še krajše slovo. Pospešeni osebni vlak jo je po pičlih urah odpihal proti Nišu. Z velikim zanimanjem občudujemo valovito Sumadijo. Zdaj pa zdaj se stegne pred našimi očmi ravnina in že jo zmotijo holmi in griči. Vsi smo vedeli

njihovi zemlji počutimo kakor brat ob bratu. Pozdravlja nas ljubezniva tovarišica predsednica »Zbora učiteljic« iz Sofije g. Vasiljeva, v imenu »Sojuza narodnih horova« g. Aleksijev in komandant Dragomana g. major Cankov. Pozdravlja nas cvetje, s katerim so nas obsule tovarišice iz Sofije, pozdravlja nas šopek belih narcis z bolgarsko trobojnico.

Pravkar je vrnil pozdrav vodja zbora g. E. Adamič. Še mogočni akordi bolgarske himne in slovo. Vlak drvi proti Sofiji. Kadimo najfinejše cigarete in zvečimo bombone. Obojega smo bili deležni od prijaznih spremljevalcev in spremljevalk.

Sofija.

V dalji se lesketa in trepeče nebroj luči. Sofija! Nestirno čakamo, da zavozimo v mesto. Na kolodvoru se tare ljudi. »Hura! Hura! Hura!« Iz množice se razlega naša himna. Zbor učiteljic iz Sofije poje. V imenu ministrstva prosvete nas pozdravlja g. Slavčev, v imenu »Prosvetnega sojuza« g. Vasiljev, v imenu mesta g. Lekarski in g. Teofilov za »Savez narodnih horova«. Zdaj zadoni »Rodna pesem« združenih zborov. Pozdrav in zahvalo vračajo naši pevci z bolgarsko himno in geslom:

Od Balkana do Triglava
naša pesem naj doni;
v srcih naših mir in sprava!
Naj Slovan na vek živi!

Čudovito navdušenje; Kdo bi ga mogel popisati!

Vso pot do stanovanja so nam ljudje vzklikali in pozdravljali. Avtobusi, v katerih so nas peljali na prenočišča, so si jedva utirali pot.

Sofija je moderno mesto. V centru mesta ni sledu o orijentu, vse sliči zapadnim

Koncert se je vršil ob pol 7. uri v dvorani Vojeniga doma. Posetili so ga g. poslanik Cincar Marković, zastopnik prosv. ministra in mnogo drugih predstavnikov oblasti in korporacij. Dvorana je bila silno polna, po nekaterih pesmih navdušenja ni bilo konca. Kritika je zelo ugodna in sofijski listi, tako »Utro«, »Zarja«, »Zora«, prinašajo naše slike. Po koncertu je bil v hotelu Koop banket, prirejen od »Prosvetnega sojuza«. Na njem je bil zastopnik carja, naš poslanik, zastopnik prosv. ministra, funkcionarji »Prosvetnega Sojuza«, zastopniki »Sojuza narodnih pevskih horova« in razni pomembni kulturni delavci.

Pri prvem odmoru nam je poklonil »Prosvetni Sojuz« krasen album s posvetilom, ženski zbor učiteljic iz Sofije zastavo, pevski zbor »Gusla« gusle, okrašene z narodnimi motivi, pevsko društvo »Kaval« pa kaval (piščal).

V temperamentnih govorih so izražali svoje veselje nad našim bivanjem pri njih, želeli, da se čim bolj spoznamo ter kulturno, politično in gospodarsko zblizamo. Ko gremo v provinco, naj spoznamo njih narod in videli bomo, da to ni več oni stari Balkan, vzrasel je nov Balkan, po zaslugi učiteljev in tudi zblizanje med Jugoslavijo in Bulgarijo je v rokah nas, narodnih učiteljev.

Govorili so: prof. Sp. Kasandjiev, prof. Konsuloff, prof. Assen Zlataroff, slepi komponist Retko Staynoff, pisatelj Mhail Theofiloff.

Vsem govornikom se je zahvalil najprej g. prof. Emil Adamič, nato pa še predsednik tov. Supančič.

Dne 17. se je vršila ob 11. uri dopoldne matineja za šolsko mladino. Dvorana Kazine je bila polna, okrog 2000 studentk, studentov, ter osnovnošolske mladine, ki so s silnim ploskanjem sprejeli vsako pesem.

Popoldne smo šli na izlet v Bojano in Knjaževu. Peljali smo se s tramvajem, za katerega smo dobili za vse dni bivanja v Sofiji,

prosto karto. V Bojani so nas čakali šolski otroci. Sprejeli so nas s pesmijo »Hej Slovani« in prav svojevrstnim klicanjem »Hura!« Ogledali smo si starinske cerkev iz 11. in 12. stoletja. Fresko slike so od najznamenitejših in najstarejših. Zunaj cerkve v parku je grob carice Eleonore, umrle 1417. leta.

Od Bojane, ki leži v vzhodju Vitoše (2286 m), je do Knjaževa pol ure hoda. Knjaževu je izletniška točka za Sofijo, zvezana s tramvajem.

Okolica Sofije odkriva orientalski značaj, hiše preprostih ljudi so zidane iz blata in napravljajo vtis revščine.

V Plovdiv.

Ki je od Sofije oddaljen 156 km, smo prispeli v soboto okrog poldneva. Vso pot nas je spremljalo lepo vreme, krasna pokrajina in bolgarska pomlad. Vse to ustvarja med člani krasno razpoloženje, da se zlahka pozabi na vse bridkosti in težave. V Plovdivu smo bili krasno sprejeti. Vojaška godba, učiteljski s profesorskim zborom, I. dekliška gimnazija itd. Med njimi tudi člani pevskih zborov in številno občinstvo. Na pozdrav podžupana g. Kurdeva in preds. »Prosvetnega Sojuza« prof. g. Ursteva se je s toplimi besedami zahvalil prof. g. Emil Adamič. Člane zbora so po sprejemu razdelili po petih udobnih hotelih.

Plovdiv je snažno mesto in se rado imenuje druga prestolica Bolgarije. Koncert se je vršil v ogromni dvorani Vojenega kluba. Plovdivci so se odzvali v častnem številu. Zbor so pozdravili zastopniki učiteljstva in mu poklonili krasen šopek bolgarskih rož. »Prosv. Sojuz« je poklonil krasno, v olju izdelano sliko Plovdiva.

Pri banketu, ki ga je priredil »Prosv. Sojuz«, so govorili že znani gg. govorniki. Vsi so naglašali veliko nujnost tesnega zblizanja, pozdravljali naše vrle pevce in njihovo poborniško smelost za te ideje.

Jutri krenemo proti Stari Zagori.

Šolski svetovalec — šolski nadzornik?

...saj bo njegova naloga, da kot šolski nadzornik ne bo samo povedal, kako je postopati, nego to tudi pokazal. (Gustav Šilih v »Učit. tovarišu« št. 40.)

V članku »Vprašanje nadzorniškega izpita«, ki ga je objavil prof. Gustav Šilih v 40. številki »Učit. tovariša« razbiram poleg gornjih vrstic še sledeče važne ugotovitve.

1. Kdo bi se ne javil k tako lahkem izpitu, ki obeta v čl. 17. »Ispit za sreskog školskog nadzornika ima vrednost više stručne spretnosti, školski nadzornici uživajo sva prava koja daje ta sprema?« Prav radi tega bo moral učiteljstvo samo, odnosno njegovo predstavništvo zastaviti vse svoje sile, da se v tem delu izpiti pravilnik temeljito spremeni, tako da bodo prišli na nadzorniška mesta zares izbrani in poklicani.

2. Sodim, da ne zadošča sama inspekcija, marveč da bi bilo potrebno iz razlogov, o katerih nam bo še govoriti (podčrtal jaz!), da kandidat pred komisijo tudi poučuje, a tu ne sme zadoščati ocena dobro, nego šele prav dobro.

3. To meni znani francosko-švicarski pedagog Dottrens, da naziv »šolski nadzornik« vobče ne ustreza težnjam moderne pedagogike ter da se mora nadomestiti s primernejšim nazivom »šolski svetovalec«.

4. Potrebno nam je avtoritativno šolsko nadzorstvo v smislu izvajanja odličnega srbskega pedagoga Hadži-Taškovića, ki zahteva da imej »...nadzornik višu spremu od one, koju imaju učitelji koje nadzirava...« —

Ne da bi se hotel dotikati idejne plati v uvodu omenjenega članka prof. Šilih, hočem navedene drobce, vzete iz tega članka, povezati v miselno enoto, ki je že dolgo predmet odločnih zahtev učiteljstva, namreč, naj bi se dosednji naziv »šolskega nadzornika« spremenil v »šolskega svetovalca«, pa k temu odgovorjajoče preusmerilo tudi vse njegovo dosedanje delo ob priliki nadzorovanja učiteljevega dela v razredni zajednici.

Praksa je pokazala, da je bil dosednji red v tem pogledu čestokrat docela pogrešen, čemur pa je vzrok nesmiselna porazdelitev dela, ki ga opravljajo v danih slučajih šolski nadzorniki, ki so danes večinoma le pregledovalci dela, ki morajo mehanično opravljati dela in nimajo z internim šolskim delom (namreč z onim v razredni zajednici!) nič skupnega. Tako po drugi plati ni prav za prav nič čudnega, da pri najboljši volji ne morejo posvetiti svojega zanimanja pedagoškemu poslanstvu, za katerega so odbrani in služiti idejam šole tako, kakor bi bilo želeli.

Kot vodje prosvetnih pisarn porabijo večino svojih delovnih ur in energije za administrativna dela, vzdržujejo kontakt z upravami narodnih šol v srezu, sestavljajo vsakovrstne statistike, odpravljajo nagomilane okrožnice ter sploh vodijo evidenco nad vsem delom, ki se opravlja v prosvetnih pisarni. Ta služba, posvečena sv. Birokraciji, bi se kaj

lahko poverila tako zvanim »prosvetnim referentom«, t. j. vodjem prosvetnih pisarn, ki naj bi se izbirali iz vrst onega učiteljstva, ki kaže za to delo potrebno sposobnost in težnjo, dočim naj bi »šolski svetovalci« vzdrževali z njimi le kontakt, potreben za presojo v administrativnih poslih, a aktivno bi naj posegali v to »pisarniško« delo le v smeri, ki bi bila potrebna kot vez med internim šolskim delom učiteljstva na neki šoli in šolskim svetovalcem.

S to preureditvijo in porazdelitvijo dela bi se tudi upravni aparat prosvetne pisarne prav nič ne kompliciral, kajti že danes so učitelji administrativni pomočniki šolskim nadzornikom v pisarni sreskega načelstva. Potrebna in nujna bi bila samo odbira najposobnejših, ki bi se jim poverila odgovornost za točno vršenje administrativnih poslov, po drugi strani pa bi se jim radi reda in potrebne službenega ugleda poplačala ta skrb z nazivom »sreski šolski referent«.

Navedena razbremenitev sreskih šolskih nadzornikov bi gotovo že v kratkem času pokazala samo ugodne posledice, kajti v danem slučaju bi se šolski nadzorniki lahko intenzivneje posvetili internemu delu razrednih zajednic v območju svojih srezov ter bi, po sili razmer, kaj kmalu morali postati ne samo »nadzorni« ampak tudi »svetovalni« šolski organi.

In da preidemo k jedru naštetih zahtev učiteljstva. Ali bi bile potem sploh še mogoče takšne usodne napake, ki so jih v bližnji preteklosti storili proti učiteljstvu na hitro roko odbrani in tako zvan »šolski pregledniki«? Dvomim. Na spodaj naštetih konkretnih primerih Vam hočem pokazati žalostno sliko dela »šolskih preglednikov«, ki so ocenjevali enega ter istega učitelja, pa se boste, dragi tovariši, lahko sami prepričali, v kakšna diametralna nasprotja jih lahko dovedejo nepoznanje razmer na šoli, v srezu oz. nepoznanje sposobnosti razrednega učitelja ter vsega tistega dela, ki ga ta vrši in ga označujejo za prosvetnega delavca in duhovnega voditelja svojega naroda.

Primer: Učitelj službuje na enem in istem mestu, toda vsako leto ga ocenjuje drug »šolski preglednik«. Primeri ocen se vrste po zaporednosti v letih.

I. Prvi primer službene ocene:

1. Zmožnosti: Poklicno, teoretično in praktično odlično zmožen, se udeležuje kot mladinski in pedagoški pisatelj.

2. Metoda: Ima prav dobro metodo, poučuje za življenje in je dosegel prav dober učni uspeh.

3. Marljivost, vestnost in točnost: V šoli zelo marljiv, točen in vreden. Uporablja ves prosti čas za nadaljnji študij in v korist bližnjemu.

4. Uporabnost: Odlično uporaben v šoli in za izvenšolsko delo.

Učiteljski pevski zbor pred cerkvijo Aleksandra Nevskega v Sofiji.

za to zemljo, videl pa jo je malokdo. Naši pogledi slede češpljevim nasadom, obdelani, z žitom in kozužo posejani zemlji. Tam raste trta, v pomladanskem soncu brsti in mnogo obeta. Ob pobočja naslonjena naselja beže mimo nas. Mudi se nam.

Nizke koč iz šibja, blata in opeke nas pozdravljajo: Srečno pot! Velike hiše nam dostojanstveno pomežikujejo z belim zidovjem. Veliko uspeha! Po cestah opazujemo ljudi. Pisana družba. Toda že se lice pokrajine spremeni. V Nišu smo. Zdaj že v soški Nišave. Levo in desno gole kamenite skale. Ovce mulijo v tla. S skale se ozira radovedno mladi čobanček.

Caribrod!

Potni listi in prtljaga. Ljudje nas pozdravljajo. Pesem doni. Revizija je končana. Vlak oddrva. V noč se je zablskal bel kamen. Meja! Zdaj smo na bolgarskih tleh. Čas nas je prehitel za celo uro.

Dragoman!

Vlak zavozi na peron. Strmimo. Iz tisočerih grl se razlega gromki »hura!« Množica se je zbrala k sprejemu in nas pozdravlja. Iz množice se nam smeja tov. Supančič, naš potni maršal. Pripeljal se je naproti iz Sofije. Z njim so se pripeljali tudi zastopniki najrazličnejših organizacij. V imenu »Prosvetnega sojuza« v Sofiji g. podpredsednik Georgijev, g. sekretar Epitropov in g. dr. Tumparov.

Prisrčne besede, polne odkrite ljubezni in veselja, nas pozdravljajo in nam žele čim več uspeha in veselja. Žele nam, naj se na

5. Vedenje: Vzlednega in uglednega vedenja.

6. Povprečna ocena: Odlično (5).

Naslednje šolsko leto je delo istega učitelja nadzoroval drug »šolski preglednik« ter ga ocenil takole:

II. Drugi primer službene ocene:

1. Učno delo (uspeh) in strokovna sposobnost: Uspeh deloma dober, sposobnost prav dobra.

2. Zanimanje za službo: Je marljiv in vnet učitelj, a nezdružljive razmere na šoli mu ubijajo voljo do dela.

3. Vedenje v službi in izven šole: Prav dobro.

4. Delovanje za narodno prosvetevanje: Se udeležuje literarno. Piše v mladinski list »A« (imena listov ne citiram!), v pedagoški list »B« in stanovski list »C«. Izdal je knjigo »D«.

5. Drugo delo: — — —

6. Svojstva kot: a) vzgojitelj. Pouk mrtev in brez življenja, otroci ne kažejo prav nikakega zanimanja za pouk in jih ne zna pritegniti k sodelovanju. b) Uradnik in državljani: Neoporečni, zaveden Jugoslovani.

7. Ovine pri delu: Nesporazum med učitelstvom na šoli.

8. Končna splošna ocena: Dobro (4).

Tretje leto je istega učitelja nadzoroval zopet drug »šolski preglednik« ter ga ocenil takole:

III. Tretji primer službene ocene:

1. Učno delo, metoda, učni uspeh: Učno delo smoteno, metoda že precej ustaljena, uspehi zadovoljivi.

2. Strokovna izobrazba: Strokovno vsestranski izobražen, stremi za nadaljnjo izpopolnitvijo.

3. Zanimanje za službo: Je marljiv in vnet učitelj.

4. Vedenje v službi in izven službe: Prav dobro.

5. Delo na narodnem prosvetevanju: Član odbora društva A, poveljnik društva B, režiser, pevovodja, se udeležuje književno.

6. Ostalo eventualno delovanje in svojstva, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljan: Zaveden državljani.

7. Eventualni nepovoljni vplivi, ki so ovirali vzgojo in učno delo v šoli: Spor z veroučiteljem.

8. Končna splošna ocena: Prav dobro (4).

Omenjam, da je preglednik pod III. ostal v srežu kot nadzornik ter je istega učitelja ocenil tudi prihodnje t. j. četrto leto. Spoznal je razmere v kraju, srezo, spoznal tudi osebnost in delo učitelja, saj je bil z njim v kontaktu zdaj že dve leti. Prečitajte spodnjo oceno, ki se je porodila iz tega medsebojnega spoznanja in uvideli boste, kolike važnosti je objektivno spoznanje učiteljeve osebnosti pri presoji in ocenjevanju.

IV. Četrti primer službene ocene:

1. Učno delo, metoda, učni uspeh: Učno delo smoteno, metoda ustaljena, učni uspehi se — po dosedanjih neurejenih šolskih razmerah — pričenjajo dvigati.

2. Strokovna izobrazba: Inteligent in strokovno prav naobražen.

3. Zanimanje za službo: Izredno vesten i kot učitelj i kot upravitelj.

4. Vedenje v službi in izven službe: V vsakem oziru neoporečno.

5. Delo na narodnem prosvetevanju: Vnet javni delavec, vodi vse javno delo v svojem okolišu. Se udeležuje književno.

6. Ostalo eventualno delovanje in svojstva učitelja, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljan: V vsakem oziru odlični na mestu. Zaveden državljani.

7. Ev. nepovoljni vplivi itd.: — — —

8. Končna splošna ocena: Odlično (5).

Primerjajmo zdaj vse štiri ocene in prišli bomo do zaključka, da se je učitelju zgodila krivica v drugem in tretjem letu. Božja previdnost je hotela, da je bil »šolski preglednik« v prvem letu inteligentnejši človek, ki je znal pravilno oceniti delo učiteljevo tako v internem šolskem kakor tudi izvenšolskem udeleževanju. Primerjajmo prvi in četrty primer ocene pridemo do zaključka, da sta si le ti dve sorodni in pravični, dočim sta drugi in tretji primer ocene zagrešena v temelju. Dve leti je torej porabil učitelj, da je prepričal ocenjevalce, da je v četrtem letu najmanj še vedno tako dober vzgojitelj, kakor je bil v prvem.

Iz naštetih primerov ocen je več kot jas-

no, da bo učiteljevo delo le tedaj pravično in pravilno ocenjeno, kadar ga bo nadzoroval človek, ki je vreden imena »šolski svetovalec« in ki ni odbran na »brzu ruku«, temveč je na svojem položaju delj časa, da ima priložnost spoznati razmere in osebnost podrejenega učiteljstva. Podrejenega namreč v onem smislu, ki ga zahteva razmerje, ki je blagohotno in dobromamerno t. j. »svetovalsko«.

Kakršna je pravica pri ocenjevanju, takšno je delo, ki mu sledi. In če imajo ocene za učence vzgojni namen, ne more nihče reči, da ga nimajo tudi za učiteljstvo. In končno: po ocenah nas tisti, ki nas ne vidijo, sodijo.

Vsako delo pa je vredno svojega pravičnega plačila!

Lojze Zupanc

Sokolstvo in učiteljstvo

V svojem zaključnem govoru na letošnji glavni skupščini Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije je v nedeljo, dne 12. maja t. l., pred zastopnikom Nj. Vel. Kralja, pred zastopniki kraljevske vlade, oblasti, organizacij in pred delegati inozemskih sokolskih odposlancev in domačih sokolskih žup izrekel med drugim prvi namestnik staroste Saveza SKJ brat Engelbert Gangl nastopno laskavo priznanje o udeleževanju učiteljstva v sokolskem delu:

Drugo je, kar želim ob tej priliki poudariti, in to je prav izdatna in mestoma nenadomestna podpora, ki jo je naše vzgojno delovanje deležno od strani našega zavednega učiteljstva. (Klici: Tako je!) Pripadniki tega stanu zavzemajo po premnogih naših edini-

cah v upravnih, tehniških ali prosvetnih panogah vodilna mesta, in niso redki primeri, kjer učitelj in učiteljica Sokolstvu posvečata izven šolskega dela ves svoj svobodni čas. To je tako lep zgled nacionalne zavednosti, da ga moramo drugim stanovom postaviti za zgled. Dogaja se, da je mnogokateremu pripadniku tega stanu delo v Sokolu v osebno škodo, a v zvezi temu opažamo rastoče zanimanje do sokolskega dela, čeprav odklanjamo vsako silo, ki bi hotela, da se mora učitelj ali učiteljica aktivno udeleževati dela med nami. Takega primoranja nečemo, temveč samo želimo, da se onemu, ki sam hoče in ima za to voljo in sposobnost, da prilika, da pride tja in ostane tam, kjer je možnost in potreba za sokolsko delovanje. (Klici: Tako je!)

Vprašanje nadzorniškega izpita

Naš dragi tovariš Gustav Šilih je napisal v »Učiteljskem tovarišu« od 16. maja t. l. zelo zanimiv članek pod gornjim naslovom. Prikazal je učiteljstvu »Pravila o polaganju državnega izpita za sreskega šolskega nadzornika« z namenom, da bi se ta pravila izpopolnila tako, da bi na njihovi osnovi dobili čim boljše nadzornike. Za vzgled je navedel belgijski primer izpita za nadzornike in pa mišljenje francosko-švicarskega pedagoga Dottreusa. Neke stvari sedanjih naših pravil so pisec članka ugajale, druge so ga zopet razočarale. Ker ima vsaka stvar dve plati sprednjo in zadnjo in nam je tov. Šilih prikazal z najboljšim namenom ono drugo, ne bo napačno, ako spregovorimo nekoliko besed tudi o sprednji strani tega vprašanja.

Pravila, bilo o izpiti ali o čem drugem, ki zadevajo narodno šolstvo, se predpisujejo na osnovi zakona o narodnih šolah. S pravili se zakon ne more menjati, nego samo razlagati in odrediti one, kar pač zakon predpisuje. Za razlaganje zakonskih predpisov je dovoljeno in mogoče poslužiti se izkustev v tujih državah, ali, kadar se to razlaganje uzakonjuje, se mora gledati na naše prilike in na to, da bo ono najprimernejše poslužilo razvoju našega stanja na katerem koli polju.

Paragraf 116. zakona o narodnih šolah predpisuje, da imajo pravo na polaganje izpita za sreskega šolskega nadzornika:

1. Oni učitelji, ki so s predpisanim diplomskim izpitom končali filozofsko pedagoško skupino predmetov na univerzi ali pa višji tečaj višje pedagoške šole in imajo najmanj 10 let efektivne službe v narodni ali meščanski šoli.

2. Oni učitelji, ki imajo nižji tečaj višje pedagoške šole in diplomski izpit in najmanj 12 let efektivne učiteljske službe.

3. Učitelji, ki imajo redno učiteljsko usposobljenost, najmanj 15 let efektivne služ-

be v narodni šoli, ki so se odlikovali s prosvetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti in ki so ocenjevani, najmanj z prav dobro oceno.

Tudi sedanjim šolskim nadzornikom je mogoče polagati nadzorniški izpit, ako želijo biti deležni beneficij, ki jih ta izpit daje, seveda le, ako izpolnjujejo te pogoje.

Ako primerjamo to izobrazbo nadzorniških kandidatov z ono, ki jo zahtevajo belgijska pravila — oziroma Dottreus, nas ne more biti sram, baš nasprotno, predpogoji so pri nas strožji.

Tu izpit začenja. Komu naj se dovoli polaganje? Zakonodavec vidi dovoljno garancije za dobrega nadzornika v tem, da ima

Najlepše novosti za poletne obleke

v pralnih tkaninah, kakor v svili, krepu, platnu ali cefirju, modernih barv in krasnih vzorcev finega okusa dobite pri obče znani solidni tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna izbira!

Učiteljstvu popust! — Vzorci na zahtevo!

Nadučitelj Janko Koderman — sedemdesetletnik

Na dan svojega patrona Janeza Nepomuka je dočkal nadučitelj v p. tov. Janko Koderman svoj 70. rojstni dan. Proslavil ga je s soprogo v krogu svoje lepo razrasle družine med hčerami, zeti in vnukinjami tam gori v obdravski prestolici v Mariboru, ki je postal poslednja leta značilno mesto upoko-jencev, zlasti iz učiteljskih vrst.

Življenje tov. Kodermana je prav tipično za dobo učiteljstva njegovih vrst. Eno leto manj kakor 4 decenije je posvetil narodu, prosveti in šoli. Vmes pa je bil delaven na vseh popriških javnega udeleževanja: zato se ga spominjajo z zahvalo vsepovsod, koder je služboval.

Rodil se je v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, srčna želja pa ga je gnala izpod kmedkega krova v učiteljski poklic. V Mariboru je maturiral leta 1886. in je nastopil kot novinec službo pri Sv. Andražu v Leskovcu. Mladi prosvetni pionir je stopil med 100 šolarčkov v zatohlo sobo nagnetenih. Pa mladi učitelj je bil oborožen z dobro voljo in obil-

nim pogumom. Tu je učiteljeval 2 leti, pa je prišel za učitelja nazaj v rojstno pokrajino na Dravsko polje v prijazni St. Janž. Tu si je izbral zakonsko družico gospodično Marijo Lešnikovo iz ugledne družine veleposestnika Lešnika.

Dve leti po poroki je dobil tov. Koderman službo stalnega učitelja na trirazrednici pri Mariji Snežni, na skrajnem severnem slovenskem koncu. In po dveh letih naporne službe je bil postavljen za šolskega upravitelja leta 1896. v Zgornji Ponikvi. Vseposod je skušal pomagati ljudstvu in dvigati prosveto. Prav njegova zasluga pa je, da so dobili v Zgornji Ponikvi novo šolsko poslopje. Leta 1908. so otvorili novo šolsko poslopje v Veliki Pirci in je oblastvo namestilo tjakaj tov. Kodermana za šol. upravitelja. Vsa leta do upokojitve je preživel tu. Najhuje je bilo življenje v letih svetovne vojne. Priljubljeni šol. upravitelj se je takrat ves postavil v službo svojega ljudstva. Pisal je vse noči za občino in občane. Grunti so zahtevali močnih rok gospodarjev in Koderman je pisal in prosil na vse strani, pa mu je uspelo, da je otel naši zemlji okrog 50 gospodarjev, ki jih je že pritegnila vojaška oblast in jih razkropila po vseh bojiščih. Še danes so mu kmetje hvaležni, ker jih je rešil trpljenja in mnoge tudi predčasnemu smrti.

Življenje Kodermanovo je bilo tekom štirih službenih desetletij čisto prav bridko zagrenjeno, kajti tov. Janko je bil že od mladih nog navdušen narodnjak in zaveden Jugoslovani, ter je bodril in dramil svoje soobčane vsepovsod. Prav zato so mu metali predpostavljene mnogokrat polena pod noge, on pa ni klonil, vztrajal je v svoji mladeniški veri in je ob koncu službenih let dočkal tisto, o čemur je pričel mladini vso dolgo dobo: Jugoslavijo.

Tov. Kodermana se spominjajo njegovi stanovski tovariši kot vzlednega tovariša in predstopnika.

In dejstvo, da ga niso pozabili rodovi, ki so šli skozi njegovo učilnico in šolo, dokazuje, da je mož dosegel, kar si je postavil za

cilj ob vstopu v učiteljski stan: vzgojiti narod v dobrem... in kdor je hvaležen je dober.

Ob strani svoje najvzornije, najpožrtvovalnejše soproge gospe Marije uživa zdaj svoj tuscusul v Mariboru. Svojo družino je vzgojil v narodnem duhu, ena njegovih hčera je tudi marljiva učiteljica in dve njegovi hčerki sta si izbrali za svoja življenjska druga naša stanovska tovariša. Res: učiteljska ideja je v Kodermanovi družini močna.

Zasluznemu učitelju in dobremu tovarišu ob čestitem jubileju tudi naše iskrene čestitke: še na mnoga, zdrava, srečna leta!

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

(Nadaljevanje.)

POSEBNA ODREDBA GLEDE STATISTIKE PROSVETNEGA DELOVANJA IN NAGRADA ZA NAPREDOVANJA

Vvsakoletni proračun prosvetnega ministristva je vselej uvrščena posebna vsota za ljudsko-izobraževalno delovanje in za javne občinske knjižnice. Za državno podporo za ljudsko-izobraževalno delovanje morejo zaprositi okrajni in krajevni prosvetni odbori, pa tudi izobraževalna društva in tem podobne institucije. Okrajni prosvetni odbor določi v plenarni seji na koncu koledarskega leta program ljudsko-izobraževalnega delovanja za prihodnje koledarsko leto, ugotovi izdatke, razdeli nagrade, potem se pa obrne na ministristvo prosvete s prošnjo za državno podporo za ljudsko-izobraževalno delovanje. Ako zaprosijo za državno podporo tudi krajevni prosvetni odbori in druga prosvetna društva, zbere okrajni prosvetni odbor vse prošnje svojega sreza in jih pošlje prosvetnemu ministristvu. Prošnja mora biti opremljena s programom ljudsko-izobraževalnega dela za vse leto, s poročilom o izdatkih in dohodkih. Proš-

kandidat diplomski izpit na filozofski fakulteti, oziroma na višjem tečaju višje pedagoške šole plus 10 let službe, ali pa, da ima nižji tečaj višje pedagoške šole (zopet dovoljna predizobrazba) plus 12 let službe in končno, ali naj zamerimo zakonodavcu, ako tudi onim učiteljem narodnih šol dovoljuje polagati izpit, ki imajo že 15 let službe in ki so se v pedagoški književnosti odlikovali? To so možje najmanj od 35 let, ki morajo dokazati, da so prvovrstni javni in pedagoški delavci.

Mišljenja sem, da je zakon dovolj ločil »zrnje od plev«, kakor to želi naš tovariš. Ako pa bi se tudi med onimi, ki jim prevladna izpitna komisija dovoli polaganje izpita, še nahajale »pleve«, treba da jih sama izpitna komisija iztrebi in ne pravila.

Izpit pa ni najmanj tako enostaven in tako nepedagoški, kakor se nekomu vidi.

Zakonodavec v istem 116. paragrafu zahteva, naj bodoči šolski nadzorniki položijo šolsko administrativni izpit. Na prvi pogled je to zelo ozko ožrtano, ali pojem nadzornikove šolske administracije je mnogo širši nego neke druge administracije. Da on pravilno in koristno vrši svojo službo, mu je potrebno mnogo strokovnega znanja. Zakonodavec je tako strokovno pedagoško znanje predpostavil, zato on za nadzorniškega kandidata jemlje diplomiranega filozofa, oziroma diplomiranega slušalca višje pedagoške šole, ali pa učitelja — priznanega pedagoškega delavca z najmanj 15 letno prakso in samo od tako izobraženih kandidatov zahteva še šolsko administrativni izpit.

Potrebno je bilo dobro premisliti, kakšen naj bo ta šolsko administrativni izpit, ki naj nudi zadostno garancijo, da dobimo dobre nadzornike.

Obveljalo je načelo, naj se izpit uredi tako, da kandidati, ki že imajo znanje iz celotne pedagoške skupine, pokažejo 1. solidnost svojega pedagoškega znanja in uporabo takega znanja za razvoj narodnega šolstva, 2. poznavanje šolskih in uradniških zakonov in predpisov in 3. svojo nadzorniško spretnost v šolskem in administrativnem delu.

Solidnost svojega psihološko-pedagoškega znanja in njegovo uporabo za razvoj narodnega šolstva pokažejo kandidati po sedanjih pravilih 1. na pismenem izpitu — ko izdelajo prosto izbrano in od komisije odobreno temo in 2. na ustnem izpitu, ko branijo svojo tezo. Na ustnem izpitu pokažejo tudi poznavanje šolskega zakona in glavnih predpisov uradniškega zakona.

Svojo nadzorniško spretnost in uporabo na pokažejo na praktičnem izpitu.

Težišče nadzorniškega izpita po sedanjih pravilih je torej v tezi in odbrani teze. Kdor ni tu dobro podkovan, se odkloni od nadaljnjega polaganja.

Popolnoma pravilno omenja tov. Šilih, »da sta izvirnost in s tem tudi vrednost domačih nalog pri vseh izpiti dokaj problematična«. Kandidatu bi lahko celo neka druga oseba napisala domačo nalogo (tezo). Kadar jo pošlje komisiji — mora navesti tudi še literaturo, ki se je posluževal. Toda kadar kandidat sede na stol pred tri izkušene pedagoge izpraševalce, ki so vsi pregledali njegovo delo in ga glosirali, da brani svojo tezo — tedaj mu nič ne more pomagati prijatelj, ki mu je pomagal sestavljati domačo nalogo. Ako kandidat ni dobro podkovan v psihologiji in pedagogiki (in teško si je zamisliti neko tezo, ki ne bi imela zveze z najširšimi psihološkimi in pedagoškimi načeli) — se kmalu pod navzkrižnimi vprašanji vseh treh članov komisije zruši.

Temo za domačo nalogo si izbere kandidat sam. Polje narodnega šolstva je dovoljno široko, da si kandidat more izbrati ono temo, ki njega najbolj zanima in, ki ima važen

nja se opremlja s poročilom o delovanju v preteklem letu, z blagajniškim poročilom z vsemi računskimi prilagami, tajniškim poročilom in vsemi drugimi podrobnostmi. Ministristvo prosvete nakazuje praviloma le okrajnim (mestnim) prosvetnim odborom celokupne zneske za ljudsko-izobraževalno delo vsega okraja (mesta). Iz takega celotnega prispevka nudi natančno določene zneske posameznim krajevnim odborom s posebnim ozirom na kulturno dovršenost in premoženjsko stanje posameznih odborov, oziroma prosvetnih društev. Pri podeljevanju podpor po okrajnem prosvetnem odboru se posebno pazi tudi na začetni delokrog in na premoženjsko stanje prebivalstva, ki je vključeno pri posameznih prosvetnih odborih in prosvetnih društvih, ki so zaprosili za podporo.

Državni prispevki za knjižničarske namene se dovoljujejo edino javnim občinskim knjižnicam, ki so urejene po zakonu ministristva prosvete. Prošnje za knjižnične podpore je pošiljati okrajnim prosvetnim odborom, ki jih pošljejo ministristvu prosvete. K vsaki prošnji mora biti priložena po ministristvu prosvete založena »Vprašalna polja«, ki mora biti najvestneje izpolnjena.

Državne podpore za javne knjižnice se podeljujejo javnim občinskim knjižnicam v obliki knjižnih zbirk in le v izjemnih slučajih v denarju. Knjižnični odbori si izberejo v okvirju od ministristva prosvete dovoljenega zneska primerne knjige, ki so zabeležene v priloženem seznamu, in pošljejo ta seznam okrajnim prosvetnim odborom v odobrenje. Okrajni prosvetni odbor odpošlje »Seznam« Masarykovemu ljudsko-izobraževalnemu zavodu, ki poskrbi za hitro rešitev.

Knjižnica, ki prejme državno podporo, je dolžna do konca leta poročati ministristvu prosvete o svojem ljudsko-izobraževalnem delu. Za ta poročila se uporabljajo posebne tiškovine, ki jih je založilo ministristvo prosvete.

Ministristvo prosvete ugotavlja ob koncu vsakega leta ljudsko-izobraževalno stanje v državi in statistične podatke objavlja v svo-

pomen za razvoj narodnega šolstva — t. j. za napredek pouka, vzgoje in zaščite otrok v šolski obveznosti (od 4. do 16. leta starosti). Izbira teme je omejena samo z značajem izpita samega in z ničemer drugim.

Za boljše razumevanje vsega poteka nadzorniškega izpita po naših pravilih, naj na vedem potek izpita, ki sem ga te dni položil.

Za temo sem si izbral vprašanje, ki ga omenja paragraf 152. zakona o narodnih šolah in to je: **Zaščita in vzgoja šolskih otrok izven šole.** Komisija mi je to temo odobrila z ozirom na veliko važnost tega vprašanja zlasti v sedanjih časih ekonomske krize in njenih posledic tudi na vzgojnem polju, zato tudi, ker se problemom zaščite in vzgoje otrok izven šole posveča premalo pažnje in še, ker morajo biti v smislu zakona o narodnih šolah in uredbe o opravljanju nadzorniške službe, tudi nadzorniki dobro podkovani v tej stvari. Za pismeno delo se še zahteva, da je veliko najmanj eno do dve tiskovni poli.

Izdelano tezo sem poslal komisiji mesec dni preden sem želel polagati ustni izpit. Ko so delo prečitali in glosirali vsi trije člani komisije t. j. predsednik in oba člana izpraševalca — so me poklicali na ustni izpit, da pred komisijo branim svojo tezo.

Tezo sem branil nad eno uro. Prvo vprašanje, ki mi ga je izpraševal profesor-pedagoški postavil je bilo: Kaj vas je navelo, da ste izbrali to temo in kakšna je njena svrha. Potem so sledila vprašanja, ki jih je postavljala zdaj eden zdaj drugi: Kaj je cilj vzgoje? Razlika izmed Herbartovega in Dujijevega (John Dewey) shvatanja vzgoje. — Razvoj otroka po Dujiju. — Dečje zaščitne postaje: zbirališča — sprejemališča. — Odprta, poluodprta in zaprta zaščita. — Razlika med dnevnimi zavetiščem in zavetiščem. — Svetovališča zdravniška in pedagoška. — Sodelovanje zdravnikov in pedagogov. — Pedagoška policija. — Kako zamišljate dečjo aktivnost?

Po odbrani in kratkem odmoru smo prešli na zakonodavstvo in administracijo. Tu so se vrstila sledeča vprašanja: Koliko vrst učiteljev je v narodni šoli? — Usposobljenost veroučiteljev in njihova postavitev. — Da li mora učitelj narodne šole poučevati verouk? — Kakšne zabavilje imamo z ozirom na njihovo kvalifikacijo? — Ali se lahko postavljajo učitelji za nepopolno kvalifikacijo? — Ali se lahko postavljajo učitelji, ki so končali privatne šole? — Kaj predvideva zakon o narodnih šolah o kaznih? — Kako je sestavljen krajevni šolski odbor v krajih izpod in iznad 30.000 prebivalcev? — Njegovi funkcije in funkcije. — Katere so dolžnosti upravne občine napram šoli? — Kako se vrši izbor zemljišča za šolo? — Kaj o tem predpisuje zakon o narodnih šolah? — Da li so tudi v narodni šoli privatni izpiti? — Kako se opravljajo? — Do katerega leta je otrok šoloobvezen? — Začetek šole v nar. šoli. — Izpisovanje učencev iz osnovne šole. — Kako so razvrščeni nazivi učiteljev in zabavilj v uradniškem zakonu? — Kako se odredi rang za one nazive, ki niso razvrščeni v uradniškem zakonu? — Rok za razvrščanje po grupah? — Kako šolski nadzornik vrši pregled šole? — Pedagoški in kontrolni pregled.

Ko so me obvestili, da je tudi ta del izpita izvršen, so mi rekli, naj bom drugi dan ob 8. uri jutraj v tej in tej narodni šoli, kjer bo treba izvršiti nadzorniški pregled. Šele drugo jutro ob 8. uri mi je predsednik komisije povedal, v kateri razred idemo. »Izvršili boste pregled v četrtem razredu, glejte da sebe manifestujete. Naj dela učitelj, da vidite, kako postopa, ampak vi morate dlje časa delati.« — Po teh besedah smo vstopili v razred.

Jem letnem poročilu. Krajevni prosvetni odbor vpisujejo svoje delovanje v posebno knjigo, dalje vpisujejo tudi delovanje drugih prosvetnih korporacij in društev, ako so ta izvajala svoje delo ob sodelovanju, ali iniciativni krajevnega prosvetnega odbora. Okrajni prosvetni odbor vpisuje svoje delo na posebnih tiskovini, ki jo pošlje po zaključku šolskega leta ministrstvu prosvete.

Prav tako se vsako leto ugotavlja stanje in delovanje javnih občinskih knjižnic. To statistiko izdelujejo v okrajih okrajni prosvetni odbori, v pokrajinah pokrajinski prosvetni odbori, za vso državo pa ministrstvo prosvete. V ta namen je ministrstvo prosvete založilo posebne tiskovine.

Ministrstvo prosvete pošlje vsako leto znesek po 500 Kč vsem onim prosvetnim odborom, ki so poslali točno in vestno sestavljeno poročilo. Ta znesek je namenjen tajniku prosvetnega odbora za njegov trud na ljudsko izobraževalnem polju. Okrajni knjižnični referenti pa dobivajo nagrado od 100 do 300 Kč za svoj trud. Jasno je, da s tem zneskom ni plačano njihovo delo, a ministrstvo prosvete hoče na ta način izkazati hvaležnost javnim ljudskim delavcem. Vsi navedeni prispevki so nekaka nagrada javnim funkcionarjem ter jih ni treba nikamor zapisovati ali o njih poročati.

Iz državnega prispevka za ljudsko-izobrazbo se črpa tudi honorarji za predavatelje in drugi osebni izdatki. Zato je ministrstvo prosvete točno uredilo tudi to vprašanje in sicer: za ljudsko izobraževalno predavanje 30 Kč, za popularno znanstveno predavanje 50 Kč, za 1 učno uro na ljudsko-izobraževalni šoli 7 Kč, na višjih ljudsko-izobraževalnih šolah dobiva predavatelj 15 Kč, na najvišjih ljudskih šolah, kjer poučujejo univerzitetni profesorji in docenti znaša honorar za uro 50 Kč, za pouk v tujih jezikih pa znaša honorar 20 Kč.

Okrajnim in občinskim (mestnim) zdravnikom ne pripada nikaka nagrada za predavanja iz javnega zdravstva, ki so prirejena v njihovem okolišu. (Dalje prih.)

Kaj to pomeni? To pomeni, da mora nadzorniški kandidat dobro poznati učni načrt za vse razrede, da mora imeti dobro dozo prisotnosti duha in učiteljske in nadzorniške spretnosti.

Dvajset minut smo gledali razrednega učitelja, kaj in kako dela, štirideset minut pa sem jaz sam delal z otroci in to prvi dan po velikonočnih počitnicah.

Ko je čas potekel, me je vodil predsednik komisije v upraviteljevo pisarno, da se tu izvršim pregled. Tudi tu naj pokaže nadzorniški kandidat bistrino zapažanja in sposobnost, da zna postavljati primerna vprašanja. Ko se izvrši pregled v pisarni pride na vrsto še ogled šolskih prostorov in zemljišča. To nismo storili, ker je pred vrati čakal še drugi kandidat, da pride na vrsto, ura pa je bila že skoro deset.

Ko je tudi drugi kandidat opravil pregled v šoli, smo se zopet našli s komisijo iz oči v oči v predsednikovi pisarni. Sedaj je prišlo na vrsto poročanje o vsem, kar se je v razredu in v šoli videlo. Kaj se je delalo in kako, vse kar je bilo dobro ali slabo, in zakaj? Tu je sedaj že tretji ustni izpit, ki se v glavnem nanaša na tolmačenje in uporabo § 44. zakona o narodnih šolah, ali vsekakor tudi na poznanje raznih drugih načel učnega postopanja, ki jih je morda učitelj uporabljal. Na koncu kandidat še pove komisiji, kakšno oceno bi dal učitelju in jo obrazloži.

Tako torej izgleda nadzorniški izpit na konkretnem primeru. To torej nikakor ni neki izpit »samo iz šolske zakonodaje in administracije«, pa saj to tudi ne sme biti. Prepričan sem, da so v izpitnih komisijah osebe, ki se zavedajo važnosti nadzorniškega izpita, ki vedo kakšni nadzorniki so nam potrebni, a tudi, kaj morajo ti naši nadzorniki, ki bodo delali v naših šolah, znati in pokazati. Isto tako sem prepričan, da se ne bo niti ena komisija izognila onega dela izpita, kjer se omenja obramba teze, kakor je to v naglici storil naš tovariš Šilih, ampak, da se bodo baš tu spoprijeli komisija in posamezni kandidat, da bo baš tu bojno polje, kjer bodo kandidati zmagovalci ali pa poraženci.

Tak način izpita je mnogo demokratskejši in bolj širokogrudni, ker da kandidat priliko, da pokaže, kako razpolaga s teorijami psihološko-pedagoških ved in kako jih zna uporabljati. Ali naj nadzorniškega kandidata, ki je pri nas namreč že zrel mož, še vedno držimo v okovih nekih klavzurnih nalog in teorijskega izpraševanja po listkih, ki se izvlače? Jaz mislim, da to za nadzornika res ni potrebno.

Sam izraz šolski nadzornik bi se mogel izpremeniti v izraz šolski svetovalec šele z novim šolskim zakonom, ali pa z delno izmenjavo sedanjega šolskega zakona. Toda naziv sam ne bo izpremenil človeka ki ga nosi. Mi, ki poznamo sedanje šolske nadzornike, vemo, da so med njimi tudi pravi šolski svetovalci. To so vsi oni, ki so se z ljubeznijo lotili tega svetega poklica, ki se niso zane-marili, ampak se izpopolnjujejo z zasledovanjem sodobnega razvoja pedagoških ved in z opazovanjem stanja našega šolstva na terenu z željo, da pomagajo terenskim delavcem — učiteljem do čim boljših uspehov za razvoj naše narodne šole in našega narodnega podmladka. Imamo, hvala Bogu, tudi že sedaj šolske svetovalce in kjer oni delujejo, tam je kakor o kresu: plamen, ki sije daleč okrog in ki naznanja boljše bodočnost. Vse je evolucija.

Mi Slovenci smo nad tisoč let z nezaupanjem gledali na vse, kar so nam naši tlačitelji nudili ali usiljevali. Ta lastnost se je podedovala od pokolenja do pokolenja in preblizu smo še od prošlosti, da bi je tudi naši otroci ne podedovali od nas. V nezaupanju smo kritikovali in tega smo se tako temeljito naučili, da še danes prvo iznesemo negativno stran in to večkrat tako hudo, da od tega pozitivne niti ne vidimo. Isto je tudi sedaj s pravili o nadzorniškem izpitu. Od 1929. leta, ko je izšel zakon o narodnih šolah pa do 1935. leta, ko je izšel ta pravilnik, ni nihče pisal o belgijskem pravilniku in o raznih tujih mišljenjih. Sedaj šele, ko smo dobili naš pravilnik, se je oglasila zopet ona podedovana specialno slovenska lastnost. Ali kakor sem že na drugem mestu napisal, ponavljam še enkrat: Ne črke na papirju, ampak človek je in mora biti garancija za dober potek in uspeh dela. Državna komisija za nadzorniški izpit sestavljena od dobrih pedagogov, ki se zavedajo važnosti naloge, ki jim je poverjena, je najboljša garancija, da bomo dobili dobre nadzornike. Šolskega nadzornika pa, ki bo vdan svojemu svetemu poklicu in ki bo pri izvrševanju svoje službe imel pred očmi važno ali naporno delo terenskega delavca — učitelja za boljše bodočnost narodnega podmladka in narodne šole, bodo vsi imeli za tovariša — svetovalca.

To je bil namen i pravilnika i uredbe o vršenju nadzorniške službe z vsemi njihovimi nedostatkami, ki so takšni, da so vsakemu jasni, kdor jih hoče razumeti, in nič drugega. Anton Skala.

KLOBUKE

zadnje novosti za pomlad, v finih barvah in elegantnih oblikah, samo dobre kakovosti ter razne sportne čepice nudi v lepi izbiri

MIRKO BOGATAJ

trgovina klobukov in čepic

LJUBLJANA, Stari trg 14

Cene zmerne. — Sprejemajo se popravila.

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

Splošne vesti

DRUGI DELNI RISARSKI TEČAJ ZA STROKOVNO IZOBRAZBO UCITELJEV NA STROKOVNIH NADALJEVALNIH ŠOLAH.

Kraljevska banska uprava objavlja naslednji razglas:

Na tehniški srednji šoli v Ljubljani se priredi drugi delni risarski tečaj za učitelje na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Ta risarski tečaj se bo vršil od 1. julija do inkl. 24. avgusta 1935.

Število udeležencev za ta tečaj je omejeno na kvečjemu 29 ter se sprejmejo v tečaj izključno samo kandidati, ki so posečali in dovršili I. delni risarski tečaj v šolskem letu 1933/34.

Prijave se morajo izvršiti najkasneje do 10. junija t. l. in nasloviti na VIII. oddelek kraljevske banske uprave v Ljubljani. Eventualna potrebna dovoljenja za poset tečaja od svoje predpostavljene oblasti si morajo sami preskrbeti.

— Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 16. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 goincev in 58 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj eksternistov, ki stanujejo izven zavoda. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 Din. — Prošnje za sprejem (kolek 5 Din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list; domovnico; odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kakke druge šole; obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko stipendijo ali stipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navdobo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev, odnosno varuha. Taki prosilci naj zaprosijo istočasno za odgovarja-

jočo stipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru. — Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

— Na Dr. Krekovi meščansko-gospodinj-ski šoli v Šiški, Ljubljana VII., bo za učiteljice in absolventinje srednjih šol poseben kmetijsko-gospodinj-ski in kuharski tečaj s konserviranjem od 3. do 31. julija t. l. — Ob enem se bo vršil tudi poseben tečaj za vrtnarstvo in cvetličarstvo, za šivanje s prikojevanjem. Priglasiti se je do 30. jun. 1935.

— Šolske odbore Pomladka Rdečega križa opozarja podpisana sekcija, da je treba predložiti po pravilniku običajno letno poročilo o delovanju PRK na šoli ob zaključku šolskega leta. Tiskovino prejmejo odbori pravočasno. Članarino pa je treba plačati po zakonu in pravilih do 30. aprila vsakega leta. Nakazuje se samo banovinskemu odboru, in sicer 50%, za Glasnik pa posebej na isti naslov. Sekcija PRK v Ljubljani.

— Naznanilo in poziv. Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani obvešča učitelje-starše, ki študirajo svoje sinove v Ljubljani, da bo s 1. septembrom 1935. otvorilo v svojem domu penzionat. Vanj bo sprejemalo po tehtnem preudarku samo dijake. Uprava bo skrbela za strogo nadzorstvo in pomoč pri učenju. Načelstvo vabi ponovno vse one učitelje-starše, ki še niso priglasili svojih sinov, da to store do 31. maja t. l. Po tem terminu bo načelstvo inseriralo sprejem gojencev v dnevnih. Vsi priglašenci prejmejo v kratkem podroben prospekt. Pojasnila daje načelstvo Učit. doma v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

— Ena Kodak kamera, ki stane samo Din 75! — Končno je prišel čas, ko si lahko vsakdo nabavi fotografsko kamero. Tudi Vi si sedaj lahko privoščite to veselje, ki ga uživajo vsi oni, ki že fotografirajo. Kodak Baby-Brownie kamera je tako enostavna, da lahko tudi otrok snema ž njo posrečene slike. Zahtevajte od najbližjega foto-trgovca, da Vam pokaže Kodak Baby-Brownie kamero! Format slike je zelo lep, velikost je 4x6,5 cm. Uporabljajte vedno Kodak ali Pathe filme, s katerimi boste dosegli dobre posnetke. Važna in vesela vest za vse je izvedeno znižanje cen foto-filmskega materiala.

izšla kakšna uredba, ki bi predvidevala tak postopek, zato smatramo, da se je zgodilo to pomotoma.

Naša gospodarska organizacija

VSEM TOVARIŠICAM V KRŠKEM SREZU

Kot Vam je znano, cenjene tovarišice, je delo naše edine ženske stanovske zadruge »Doma učiteljice« v polnem teku. Iz članka v predzadnjem »Tovarišu« z dne 1. maja t. l. pa ste zamogle razbrati nje nadaljnji program. Hkrati je »Doma učiteljice« razposlal okrožnice na vsa sreska društva, da se o njih razpravlja.

Ker pa naš srez ne bo imel v maju več zborovanja, Vas tem potom prosim, da se javijo vse članice »Doma učiteljice« iz krškega sreza in mi sporoče svoja imena. Prosim tudi eventualnih predlogov glede kakakega sestanka, odnosno vprašanj ali novih misli glede zadruge same.

Hkrati pa se obračam tudi na vse one tovarišice našega sreza, ki še niso včlanjene v tej zadruzi, da bi se nam pridružile. Že naša stanovska zaveza nam kliče in nalaga nalogo skupnega dela za izboljšanje ženinenga položaja, pa bodisi v gospodarskem, političnem ali ostalem življenju.

Vse one, ki se za stvar zanimajo, kakor tudi že včlanjene tovarišice prosim, da čimprej sporoče svoje naslove glede pojasnil, vprašanj in predlogov na

Zlato Jurkovo,

tč. poverjenico »Doma učit.«
za srez Krško - Leskovec - Krško.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Tekom aprila meseca je prejel UD v Mariboru naslednja darila: Učit. društvo za Dolenjenski srez za »Maistrov kamen« naknadno še Din 130.— (skupaj Din 625.—). Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru Din 500.—. Učit. društvo za srez Ptuj v počastitev spomina dolgoletne društvene blaginčarke, umrle Luknar Marijane, šolske upr. v Ptuj Din 200.—. Sresko učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slov. goricah poklanja namestu venca pok. tov. A. Vogrincu, biv. šol. upr. pri Sv. Antonu v Slov. gor. Din 150.—. Vsem darovalcem izrekamo najtoplejšo zahvalo!

Učiteljska tiskarna

—t Učiteljska tiskarna, r. z. z o. z. v Ljubljani, je imela dne 3. maja t. l. svoj XXXII. redni občni zbor ob navzočnosti 37 zadružnikov. Občni zbor je otvoril preds. E. Gangl, ki se je — po običajnih formalnostih — uvodoma spominjal v izbranih besedah mučeniške smrti viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Navzoči so ga stoji poslušali in zaključili spominu blagopokojnika trikratni »Slava!«

Poročila upravnega sveta o zadružnem poslovanju, o računskem zaključku za l. 1934. in nadzorstva o poslovanju upravnega sveta so bila po živahnem razpravljanju soglasno odobrena in sprejeta. Prav tako je občni zbor soglasno odobril predlog upravnega sveta, naj se ves čisti dobiček pripiše rezervnemu za-

kladu, ki je po tem zaključku narastel na Din 1.657.783.18.

V zmislu združnih pravil je letos odpadla po žrebanju tretjina članov iz upravnega sveta in iz nadzorstva. Po soglasno sprejetem predlogu, naj se voli z vzklikom, so bili vsi izžrebani člani znova soglasno izvoljeni v upravni svet in v nadzorstvo za dobo 3 let.

Iz podanih poročil je razvidno, da je zadnja končala poslovno leto 1934. z boljšim uspehom kot prejšnja leta. Uspeh pa bi bil mnogo boljši, če bi zadruga imela več članov in s tem tudi več lastnih sredstev.

V teku leta 1934. so pristopili 23 novi združniki, izstopil pa ni nobeden. Zadruga je imela ob koncu 1934. leta 213 združnikov z 263 deleži. V letu 1934. sta pristopila tudi 32 združnikov, ki pa še nista popolnoma plačala deležev.

Občni zbor je bil zaključen s soglasno željo vseh navzočih, naj bi bil vsak učitelj član zadruga v svojo in korist zadruga, ki je največja učiteljska gospodarska ustanova.

—t Učiteljska gospodarska poslovalnica je v likvidaciji, zato se naj vsa naročila pošiljajo direktno Učit. tiskarni.

—t S prednaročbo je pri nas velik križ. Na prvi poziv, naj šole naroče vzorce tiskovin za šolske hranilnice (cena Din 24—), se je odzvala le ena šola, in če bo tako na drugi in tretji poziv, bo zadeva zaspala. Niti vzorcev tiskovin ni možno založiti!

Mladinska mafica

—mm Šest letnik »Našega roda« je zaključen. Zadnja številka je bila razposlana že preteklo soboto. Kdor zadnje številke ni dobil, je znamenje, da je ni plačal. Opozorjamo cenj, poverjenike, da odpošljemo le toliko garnitur knjig, kolikor bo plačanih celotnih letnikov »Našega roda«. Za knjige se doplača le še 2.50 Din.

Ekspedicija knjig se začne okoli 10. junija. Vplačila zadnjega obroka naj se pošljejo do 5. junija. Kdor ni naročil vseh števil »Našega roda«, jih lahko še naknadno naroči. Le na ta način pride lahko do knjig.

Letošnje knjige:

1. Kresnice VIII., ki bodo letos mladinska reportaža najrazličnejših zanimivosti iz prirode, fizike, tehnike itd.
2. Bambič-Ribičič: Kralj Honolulu. To bo poseben posladek za naše najmlajše.
3. Bevk: Pastirci. Ena naših najlepših mladinskih povesti z 18. celostranskimi ilustracijami Nikolaja Pirnata.
4. Dr. R. Andrejka: Po lepi Sloveniji. Vodič po naši lepi zemlji.

Vse 4 knjige izidejo z dvobarvnimi naslovnimi risbami. Za Kresnice je izdelal risbo Ljubivoj Ravnihar, za slikanico Milko Bambič, za »Pastirce« Nikolaj Pirnat in za knjigo »Po lepi Sloveniji« Janez Trpin.

Vse knjige so bogato ilustrirane. Tiskane so na finejšem papirju kot prejšnja leta. Slikanica pa je v 4 barvnem tisku.

POZORI!

Do 5. junija pošlje vsak naročnik »Našega roda« še 2.50 Din za knjige. Dne 10. junija se začne ekspedicija. Ker se vrši ekspedicija za več šol skupaj, ovira vsak zamudnik tudi razpošiljanje knjig na šole, ki so naročnino poravnale. V interesu vseh je, da se vsi poverjeniki točno držijo določenega roka.

Šolski radio

—m XXXI. teden. V torek 28. maja bo izvajala narodna šola iz Most spevoigro »Kresniček« pod vodstvom gđc. Jelene Wrischer. V petek 31. maja bo predaval g. prof. Fran Grafenauer: »Najvažnejši dogodki po svetu po 1. aprilu.«

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 28. maja predaval g. inž. Bogdan Pahor: »O dobrih in slabih lastnostih naših kulturnih tal.«

Stanovska organizacija JUU

Iz društev: Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL bo zborovalo dne 8. junija 1935. ob pol 9. uri v telovadnici narodne šole na Grabnu v Ljubljani. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU bo zborovalo v soboto, 8. junija 1935. leta ob 8. uri v narodni šoli v Dobropoljah. Dnevni red je sledeči: 1. Stanovske zadeve. 2. Zborovanje odsekov. 3. Poročila odsekov. 4. Volitve skupščinskih delegatov. 5. Predlogi za banovinsko skupščino. 6. Slučajnosti. — Tovariši (ce), ki reflektirajo na skupno kosilo (cena 10 Din), naj se prijavijo vsaj 2 dni prej šol. upravitelju tov. Staniču v Dobropoljah. — Vsi člani in članice so vabljeni, da se polnoštevilno udeležijo zadnjega zborovanja v tem šolskem letu in da poravnajo še zaostalo članarino. — Odbor.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

V Belgiji je nameravala vlada znižati učiteljske plače za 10%. Učiteljske organizacije so nastopile v obrambo učiteljskih pravic z vso odločnostjo v tisku in na javnih shodih. 20. januarja so priredili v Bruslu sprejeto, v katerem je manifestiralo 40.000 ljudi. Bili so učitelji, uradniki in glavni zastopniki delavstva. V parlamentu so bili pravi boji za učiteljske plače. V belgijskem parlamentu je namreč 45% socialistov, 45% klerikalov in 10% liberalov, ki so si v marsičem v laseh. Klerikali in liberali so bili za znižanje plač, ali vključ temu je morala vlada odstopiti od prvotnega načrta in pripravila 5% znižanje plač.

* V Urugvayu je izšel zakon o otrocih, ki bo skrbel zanje v moralnem, intelektualnem, telesnem in socialnem pogledu. Zakon morajo izpolnjevati starši, učitelji in državni uradi. Urugvay ima najlepše šolstvo izmed vseh ameriških republik.

* V Sain-Andrews (Škotska) pripravljata angleška sekcija Mednarodne lige za moderno vzgojo svoj kongres od 13. do 23. avgusta t.l. Kongres je namenjen socialni vzgoji in temi, kako naj otrok najbolje preživi počitnice.

* V Avstriji so izpustili iz koncentracijskega tabora šol. reformatorja Glöckla. 60 let mu je in je bolan. Vsi pedagogi sveta in vse organizacije včlanjene v FIAI so delale na to, da se osvobodi. Poljski delegat je na

= V SOBOTO 25. MAJA BO V ORMOŽU VELIKO SKUPNO ZBOROVANJE ŠTIRIH UČITELJSKIH DRUŠTEV IZ SREZOV DOLNJA LENDAVA, MURSKA SOBOTA, ČAKOVEC IN PRELOG.

Od 9. do 10. ure bodo v zmislu svojih sklepov zborovala nekatera društva sama zase, ob 10. uri pa prične skupno zborovanje s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev.

2. Predavanje tov. Gumilarja o zgodovinskih, jezikovnih in kulturnih vezeh Prekmurja in Medimurja.

3. V zvezi s skupnimi narodnoobrambnimi vprašanji govori tovariš Hitrec in tovariš Petercel.

4. Predlogi.

5. Slučajnosti.

Tovariški društvi iz Medimurja zagotavljata veliko udeležbo svojega članstva, pozivamo, da se tudi članstvo obeh prekmurskih sreskih društev zborovanja v Ormožu polnoštevilno udeleži.

Odbora.

praškem kongresu stavljal poseben predlog v obrambo slavnega dunajskega pedagoga.

* V Egiptu si že dolgo prizadevajo, da bi izpopolnili svoje šolstvo. Vključ veliki krizi je bilo v minulemu letu postavljenih 530 novih, moderno zgrajenih šol.

* V Franciji preživlja učiteljstvo težke čase. Prosvetni minister Malmre zasleduje učitelje z ogleduhi in policijskimi agenti. Prosvetni minister je zahteval od vojnega ministra poročilo, kako so se učitelji obnašali v vojski. Nepovoljne ocene se zapisujejo v letno učiteljsko spričevalo. Ta akcija prosvetnega ministra je naletela pri učiteljih vseh kategorij na velik odpor. Z učiteljskim soglasjem tudi delavstvo. Za časa ministrovega bivanja v Alžiru so priredili doma velike demonstracije.

* V Kolumbiji je vlada napravila na Bogotski univerzi pedagoški študio, ki ima 5 sekcij: fizikalno-kemijsko, biološko, matematično telovadno, sportno in pedagoško. Studio vodi Nieto Caballero, prosvetni minister in slavni ameriški pedagog.

Novosti na knjižnem trgu

—k Govorne motnje s posebnim ozirom na jecanje (80 strani), napisal in izdal v samozaložbi Vilko Mazi, strokovni učitelj v gluho-nemnici. Tudi na naših šolah je mnogo otrok s pomanjkljivim govorom. V drugih kulturnih državah imajo za take otroke posebne zavode, ali vsaj posebne razrede. Pri nas tega najbrž še dolgo ne bomo dosegli. Potrebno je torej, da se seznanimo sleherni tovariš in tovarišica vsaj s temeljnimi pojmi o govornih motnjah in njihovo profilakso, za kar bi moralo prav za prav skrbeti že učiteljske, ki pa tega žal še nima v svojem učenem načrtu. Skoro vse govorne motnje prinese otrok že z doma, v šoli pa se utegnejo še usodno razrasti, ako ne vemo ravnati s takimi otroki. Skrajša je to zlo še dosti lahko zatreti, ali vsaj omejiti, dočim je kasneje boj zelo težak, dostikrat celo brezuspešen. Baš zato je skrb za profilakso izredno važna. Tu vam bo nudila izvrstno pomoč Mazijeva knjiga, ki je pisana brez vseh učenih pretenzij in nas v prijetno kramljajoči besedi spremlja tudi preko najtežjih poglavij logopedije. Posebno vrednost pa ji daje dejstvo, da je avtor zajemal največ iz lastnih izkustev. Vsebinsko poživljajo mnogi praktični primeri in tudi par shematičnih skic. Posebno važno je poglavje o ravnanju z logopatičnim

otrokom v šoli, kakor tudi diferencialna razpredelnica glavnih govornih motenj na koncu knjige. Knjiga je izšla v zelo omejeni nakladi in stane v prednaročbi do 20. junija s poštnino vred 23 Din. Naroča se pri avtorju, Ljubljana, Poljanska cesta 5. Učiteljstvo ima pri naročilu še posebne ugodnosti, ki so bile javljene šolskim upraviteljem po avtorjevi okrožnici.

—k Leseni križi, spisal Roland Dorgeles, prevedla Ivanka Klemenčič. — Ljudske knjižnice 58. zvezek. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1935. Cena vezanemu izvodu Din 45—, broširanemu pa Din 35—. Naročniki Ljudske knjižnice plačujejo mesečno Din 12— in prejmejo letno štiri v platno vezane knjige.

Leseni križi so prejeli 1919. literarno nagrado »Prix Femina«. — To je knjiga vojne resničnosti in spominov na bivše bojovnike, knjiga razodetja za generacije, ki se znova navdušujejo za vojno.

—k S. M. Felicita Kalinšek, Slovenska kuharica. Osmo, izpopolnjena in pomnožena izdaja. Str. 728, 34 barvanih tabel, mnogo ilustracij v besedilu, vezava v celo platno. Založila in izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1935. Cena Din 160—.

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je S. M. Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico vnovič spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama. Odlična in priznana avtorica je strnila vsa stara in najnovejša dognanja kuhinjske umetnosti. Snov je obdelala nad vse pregledno, izbira receptov in navodil je silno bogata. Lahko rečemo, da je to najpopolnejše delo te vrste, kar jih Slovenci imamo. Več kakor vse drugo pa pove dejstvo, da se je sedmi natisk te knjige prodal v 12.000 izvodih in da je knjiga šla doslej že v nad 100.000 izvodih med slovenske gospodinjice. Tudi v naših gošpodinjsko nadaljevalnih šolah, kjer se poučuje kuhanje, je ta knjiga prav dobro znana. V novi spopolnjeni izdaji bo gotovo naletela prav v teh šolah na razveselje sprejem. Služi lahko tudi kot priročna knjiga onim učiteljem, ki poučujejo gospodinjstvo v višji narodni šoli. Osmo izdaja te knjige pričča, da je knjiga dobra in potrebna.

—k Panait Istrati: »Nerancula«. Izdala Delavska založba v Ljubljani. — Poslovenil Mirko Avsenak. — Strani 140. Cena vezanemu izvodu 40 Din, broširano pa 26 Din. — Imenovana knjiga je izšla kot 3 zvezek Krekove knjižnice za leto 1934. — Knjiga se dobi tudi v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—.

ZA ŠOLSKE IZLETE, BLED - VINTGAR

Priporoča se restavracija »Potočnik« ob cesti Bled - Vintgar, ter poti na »Blejski grad«. Ob vsakem času topla in mrzla jedila in brezalkoholne pijače. Znatno znižane cene. Za večje skupine, cene prehrani in eventualna prenočišča po dogovoru. — Za čim večja naročila in obiske se najvljudneje priporoča Franc Anderle, Bled I.

FR. P. ZAJEC
Ispričan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, žipalnike, barometre, toplovere, risalo orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Za poletje

1 9 3 5

PLATNO

PLATNO

PLATNO

PLATNO

PLATNO

PLATNO

V KRASNI IZBERI!

A. & E. SKABERNÈ

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

UMETNIŠKI ZAVOD ZA LITOGRAFIJO

ČEMAŽAR JOSIP

LJUBLJANA, IGRIŠKA ULICA 6

izvršuje vsa
litografska dela
v najokusnejši
izdelavi

KDOR OGLAŠUJE
TA NAPREDUJE!

ZNIZANE CENE

dvokoles, otroških, igračnih, invalidskih vozičkov, prevoznih triciklov, motorjev, živalnih strojev. Ceniki franko. — TRIBUNA* F. BATJEL, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska 4

Pomladanski plašči,
kostumi, kompleji,
obleke in bluze
samo zadnje novosti
v največji izbiri pri

ELITE

Prešernova ulica št. 7 - 9
Ljubljana